

ר' אברהם אסקירא

מפרש "ספר המלכות"

ר' אברהם בר מסעוד אסקירא, חי במחצית השנייה של המאה ה־17. לא ברור אם הוא גדל בתאמגרות. יתכן שלמד שם לפני גדולי חכמי דרעה, ואפשר גם לפני ר' דוד הלוי בימי זקנתו. בשום מקום בפירושו, לא ציין ר' אברהם באופן ברור את ר' דוד כרבו ממש. בהקדמתו לפירושו לספר המלכות, הוא מכנה את עצמו "צעיר התלמידים" של ר' דוד הלוי, כלומר הקטן שבהם שלמד מספר שנים לפניו לפני פטירתו, וגם "ילד זקונים" לו, כלומר תלמיד צעיר שלמד לפני ר' דוד שנראה בעיניו כרב זקן. האם אלה הם רק ביטויים מליציים?

אם נשער שר' דוד הלוי נפטר בין השנים ש־ש"י (1540-1550), נוכל לקבוע שר' אברהם נולד בשנים ר"פ-ר"צ (1530-1520). בשנת שכ"ח (1568) הוא העתיק את ספר "שערי צדק" לר' יוסף ג'יקטיל'ה "בכפר מוג'יתא היושבת על נהר דרעה".³⁹ את פירושו לספר המלכות הוא כתב כאשר תלמידי ר' דוד הלוי המצויינים שהוא הכיר, עלו לא"י או נפטרו או נתמעטו והזדקנו. כן הוא כותב בהקדמתו: "וחכמי אומתנו הולכים ודלים, וכ"ש שדלו ונטו מעל ספר המלכות הזה, ואין בא בו ואין חותר וחקר ומבקש ודורש להכיר מצבו ומחצבו... עד קברו אותו המקברים". על פי דברים אלה, אפשר לשער שפירוש זה נעשה סביב לשנת ש"מ (1580), כאשר ר' אברהם היה קרוב לששים שנה.

לא אמר לנו ר' אברהם אסקירא איך הגיע כתב היד של המחבר לידו. בכ"י זה, לא הספיק ר' דוד הלוי אפילו לסדר את ההלכות, ופירושו נשאר

39. כ"י קמברידג' 1521, תצלום ביה"ס הלאומי 17458. הוא כותב בקולופון: "ותשלם כל המלאכה פה כפר מוג'יתא היושבת על נהר דרעה בששי בשבת כ"ג יום לחדש שבט שנת השכ"ח ליצירה ע"י צעיר התלמידים אשר... נקרא אברהם בר מסעוד אסקירא". לא מצאנו את שם הכפר הזה במפות דרעה.